

Частка світових запасів нафти і прогнозні тенденції видобутку

Місце в світі	Країна	Запаси нафти, барелів, млрд.	Частка від світових запасів, %	Прогнози закінчення запасів - через, років:
1	Саудівська Аравія	265	19,1	72
2	Венесуела	211	15,3	234
3	Іран	137	9,9	88
4	Ірак	115	8,3	128
5	Кувейт	102	7,3	111
6	ОАЕ	98	7,1	94
7	Росія	77	5,6	21
8	Лівія	46	3,4	77
9	Казахстан	40	2,9	62
10	Нігерія	37	2,7	42
11	Канада	32	2,3	26
12	США	31	2,2	11
13	Катар	26	1,9	45
14	Китай	15	1,1	10
15	Бразилія	14	1	18

На сьогодні частка світового видобутку нафти у Росії є найбільшою і складає 14,05% в день, Саудівська Аравія видобуває 13,09%, а США 12,3%. Якщо ці країни не змінять темпів видобутку нафти, то у відповідності до наведених вище даних, Росії вже через 21 рік доведеться шукати інші альтернативні джерела експортних надходжень у країну. Саудівська Аравія, при збереженні темпів видобутку, через 72 роки закінчить продаж нафти, проте вже кілька десятків років ця ісламська держава інвестує нафтові долари у достатньо прибуткові сфери бізнесу, диверсифікуючи свій портфель активів.

Подальші дослідження системи формування нафтових цін будуть торкатися впливу співвідношення споживання нафти та сфер її використання на інвестування у альтернативні джерела енергії тих країн, які нафту імпортують.

Тимошик Наталія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Бюджет держави завжди є компромісом між основними соціально-економічними групами в країні. Це компроміс між загальнодержавними та приватними інтересами громадян стосовно оподаткування доходів і власності, між центром і регіонами щодо

розподілу податків і субсидій, між інтересами окремих галузей і фірм стосовно державних замовлень.

Державний бюджет являється своєрідним лакмусовим папірцем економічної ситуації вцілому даючи можливість зрозуміти, які є проблеми в країні, а також передбачити яким чином уряд планує їх вирішувати і до яких результатів це призведе.

Основні видатки державного бюджету на 2015 рік у порівнянні з попереднім демонструють, суттєву економію на урядових витратах, судовій системі, наукових організаціях та соціально незахищених верствах населення, натомість спостерігається збільшення видатків на оборонну діяльність та підтримку учасників антитерористичної операції.

Видатки Державного бюджету України складають у сумі 566,9 млрд. грн., враховуючи загальний і спеціальний фонди. При цьому майже третина усіх видатків (169,7 млрд. грн.) йде лише на дві статті бюджету, такі як пенсійний фонд та обслуговування держборгу. Проаналізувавши детальніше можна спостерігати, що дві третини видатків бюджету йде на фінансування всього лише восьми статей державного бюджету.

Таблиця 1

Структура видаткових статей бюджету, млрд.грн.

Статті бюджету	Видатки на статтю	Сума за статтями			
Пенсійний фонд України	76,9	169,6			
Обслуговування державного боргу	92,7				
Міністерство охорони здоров'я України (загальнодержавні витрати)	46,4	212,4	382,0		
Міністерство оборони України	40,5				
Міністерство внутрішніх справ України	32,7				
Міністерство освіти і науки України (загальнодержавні витрати)	49,3				
Виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування	19,1				
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот	24,4				
Загальні видатки бюджету	566,9				

Абсолютно очевидним є наявність, як мінімум, двох основних проблем, які потребують негайного вирішення. До них відносяться значні пенсійні виплати та боргові зобов'язання країни. Обидві проблеми є взаємопов'язаними.

Значні видатки на соціальну сферу є позитивним явищем, оскільки сприяють соціальній та економічній стабільності. Для підвищення ефективності соціальних видатків необхідним є збереження та розвиток людського та соціального капіталу шляхом стабільності соціального захисту.

Кошти на фінансування державних соціальних видатків плануються відповідно до фінансових можливостей держави. Відповідно до цього існує ряд факторів, які стримують раціональний розподіл коштів державного бюджету:

- прогнозні показники економічного розвитку ґрунтуються на нереалістичних економічних показниках;
- низька адресність соціальних програм;
- ігнорування реальних доходів громадян при призначенні окремих соціальних допомог.

Зазначені фактори знижують ефективність використання бюджетних коштів, призводить до соціальної нерівності у користуванні послугами системи соціального захисту, скороченні диференціації доходів населення, що є неприпустимим в умовах соціально орієнтованої ринкової економіки, забезпеченні рівного доступу до соціальних послуг високої якості для всього населення.

Впродовж останнього десятиліття Україна продовжує нарощувати боргові зобов'язання. Залучені кошти, мали б сприяти збільшенню ВВП, стабілізації національної грошової одиниці, розвитку підприємництва та ін. Натомість спостерігається лише погіршення ситуації, оскільки отримані ресурси йдуть на погашення вже наявних боргів, а не на розвиток. Так цього року отримали 9 млрд. дол., а віддали 14 млрд.дол. боргів і кредитів.

Доцільно було б провести реформи, які б дозволили виживати за власний кошт і здійснити реструктуризацію старих боргів.

Таким чином, державний бюджет України є основним фінансовим планом держави, який відповідає за раціональний та ефективний розподіл національного грошового фонду. Відповідно, органи державного управління в змозі забезпечити виконання передбачених функцій, використовуючи вплив на товарний, фінансовий ринки та розподіл доходів у секторах економіки.

Список використаних джерел:

1. Ганіч А. Є. Суть державного бюджету та його вплив на соціально-економічний розвиток України / А. Є. Ганіч // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.6. – С. 180–184.

2. Закон України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» від 28.12.2014 р. № 80-VIII. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T125515.html.

3. Кондрюк С. Аналіз проекту Закону України "Про Державний бюджет України на 2015 рік". / С. Кондрюк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fro.zt.ua/analiz-proektu-zakonu-ukrainy-proderzhbjudzhet/>

4. Луніна І.О. Ризики державних фінансів України та шляхи їх мінімізації / І.О. Луніна // Фінанси України, 2012, №2 (195). – С. 4-15.

5. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

Химич Ірина

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОЦІНКА ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В МАКРОЕКОНОМІЧНОМУ ВИМІРІ

Фондовий ринок (ринок цінних паперів) – частина ринку капіталів, де здійснюються емісія, купівля та продаж цінних паперів. Основними функціями фондового ринку виступають: 1) залучення капіталу та забезпечення його ефективного використання; 2) забезпечення переливу капіталу між галузями та сферами економіки; 3) розподіл і перерозподіл капіталу корпорацій (АТ), контроль за їхньою діяльністю; 4) забезпечення оперативної інформації про рух індивідуальних капіталів [3].

Ринок цінних паперів в Україні розпочав своє становлення в 1991 році з прийняттям Закону України «Про цінні папери і фондову біржу» (актуалізовано Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» (від 23.02.2006 р. № 3480-IV)). Тоді Україна на законодавчому рівні отримала інструменти та професійних учасників ринку цінних паперів, які брали активну участь у створенні вітчизняного фінансового сектору економіки [1; 3].

Протягом 2013 року, більшість показників фондового ринку характеризуються позитивною динамікою. В 2013 році обсяг торгів на ринку цінних паперів становив 1676,97 млрд. грн. (рис. 1) [4], тоді як у 2012 році цей показник дорівнював 2530,87 млрд. грн. [4].